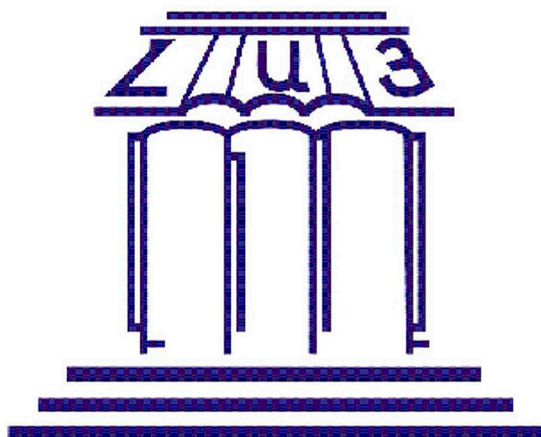

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով

ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

338.98
L-42

16.04.2013

15 JAN 2013

411-1509

Հ Ն Թ Ա Ց Ի Կ
Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն Ը
Հ Ա Ր Ց Ո Ւ Պ Ա Տ Ա Ս Խ Ա Ն Ո Վ

1. ԻՆՁ Ե ՈՒՐԱԼ-ԿՈՒՋՆԵՑԿԻ ԿՈՄԻՏԵ
2. ԻՆՁ Ե ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒՄ ԻՐԵՆԻՑ ԿՈՒՋՆԵՑԿ-
ՍՏՐՈՅԸ
3. ԻՆՁՊԵՍ Ե ԸՆԹԱՆՈՒՄ ԱՎՏՈ-ՏՐԱԿՏՈՐԱՅԻՆ
ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
4. ԵԼ ԻՆՁՊԵՍԻ ԶԵՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՆ ՎԵ-
ՐԱԿԱՌՈՒՑՎՈՒՄ 1931 ԹՎԻՆ ՅԵՎ ԻՆՁՊԵՍԻ-
ՆԵՐՆ ԵՆ ԿԱՌՈՒՑՎՈՒՄ

338.98:6
Ը - 42

ՊԵՏԶՐԱՏ

1932

ՅԵՐԵՎԱՆ

APM
3-574a
338-9816
L-42

AM-1309

3-574a

Ը Ն Թ Ա Ց Ի Կ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՀԱՐՑ ՈՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐՈՎ

1. Ի՞նչ է ՈՒՐԱԼ-ԿՈՒՋՆԵՑԿԻ ԿՈՄԲԻՆԱՏԸ
2. Ի՞նչ է ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒՄ ԻՐԵՆԻՑ ԿՈՒՋՆԵՑԿԱՏՐՈՅԸ
3. Ի՞նչ՞ա՞ն է ԸՆԹԱՆՈՒՄ ԱՎՏՈ-ՏՐԱԿՏՈՐԱՅԻՆ ԱՐԴՅՈՒ-
ՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
4. Ե՛ւ Ի՞նչ՞ա՞ն է ԶԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՆ ՎԵՐԱԿԱ-
ՌՈՒՑՎՈՒՄ 1931 ԹՎԻՆ ՅԵՎ ԻՆՉՊԻՍԻՆԵՐՆ ԵՆ
ԿԱՌՈՒՑՎՈՒՄ

22429

31.950

Պետհրատի տպարան
Գլավլիտ 7422
Հրատ. № 2143
Պատվեր № 1021
Տիրաժ 3000

Թարգմանեց Գ. ԴԱՐԱԳՈՂՅԱՆ
ՍՐԲԱԳՐԵՑԻՆ՝ Ա. ՅՈՎՄԱՂՅԱՆ ՅԵՎ Ե. ՀԱՐՈՒՅՈՂՅԱՆ

Հանձնված է արտադրության 26 մարտի 1932 թ. Ստ. Յ. Ա
Ստորագրված է տպագրելու 14 ապրիլի 1932 թ.

238-87

ՀԱՐՑ: Ի՞նչ է Ուրալ-Կուզնեցկի Կոմբինատը:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ: Մեզանում, ԽՍՀՄ Միության մեջ նոր վերջացած 1931 թվականն ամենուժեղ շինարարության թվականն էր, աշխարհում չտեսնված տեմպերի մի թվական: 1931 թվին մենք ավարտեցինք սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի կառուցումը: 1931 թվին մենք կապիտալ շինարարության մեջ ներդրեցինք մոտ 6 միլիարդ ռուբլի և գործարկեցինք հարյուրավոր գործարաններ, ֆաբրիկաներ, հիդրոէլեկտրակայաններ, հանքահորեր, առանձին ցեխեր ու ագրեգատներ: Այս տասնյակ զիջանոսները, վոր մենք ավարտեցինք համարյա անցյալ տարում, իրենց մեծությամբ հանդիսանում են ամենախոշորները, իսկ սարքավորումով ել՝ ամենակատարելագործվածներն աշխարհում: Մեր ամբողջ սոցիալիստական շինարարության այդ հաջողությունները, ինչպես և յերկրի ինդուստրացման, գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման, կուլակության՝ վորպես դասակարգի լիկվիդացիայի ֆրոնտներում ձեռք բերված հաջողությունները հանդիսանում են մեր կուսակցության գլխավոր գծի վերջնական հաղթանակը:

ԽՍՀՄ Միության սոցիալիստական հսկայական շինարարության 1931 թվի այդ հանրազոմարները հատկապես զբաղուն են երևում մինչ այժմ՝ չեղած այն սուր և խիստ ճգնաժամի ֆոնի վրա, վոր տիրում է ներկայումս բոլոր կապիտալիստական յերկրներում անխտիր:

1931 թվի հանրազոմարները պարզապես ցույց են տալիս, վոր «կապիտալիզմի ուղին-դա՛ ճգնաժամի, տնտեսական անկման և բացառիկ դժվարությունների ուղին և ժողովրդական մասսաների համար: Սոցիալիզմի ուղին-դա՛ անմահ տնտեսական վերելքի և քաղաքի ու գյուղի լայն մասսաների զրույթյան արմատական բարեփոխման ուղին» (Մոլոտով):

Ի՞նչպիսի նոր կառուցվածքներ ենք շինում այժմ և ի՞նչպիսիներն ենք ավարտել 1931 թվին: Ի՞նչ չափով են նրանք մեզ առաջ շարժել թե՛ յերկրի ինդուստրացման և թե՛ ոտարյերկրյա կախումից ազատագրվելու ուղղությամբ:

Թե՛ 1931 թվի շինարարության մեջ և թե՛ նախկին տարիներում կուսակցության կողմից վորպես գլխավոր հենարան է ընդունվել նոր մետաղագործական գործարանների ու նոր անհատների կառուցումը և այդ պատճառով ել ահա հարկավոր է հարյուրավոր նոր գործարանները, ձեռնարկություններն ու ելեկտրականները լցնել մեքենաներով, դադեյահաներով և սարքավորումով: Նոր գործարաններից ու ֆաբրիկաներից ել, իր հերթին մենք պահանջում ենք արտադրել մեքենաներ, դադեյահաներ, տրակտորներ, զանազան կոնստրուկցիաներ, գործիքներ և այլն, իսկ վորպեսզի կարողանան կատարել իրենց ծրագրերը, այդ նոր ձեռնարկություններն, ինչպես և արդեն գործողները, պահանջում են առաջին հերթին ահագին քանակությամբ մետաղ: Ինքը շինարարությունը ևս չափ մետաղ է կլանում:

Մինչև այժմ մետաղ և վառելիք մատակարարել և ԽՍՀՄ Միության հարավային կողմում գտնվող վառելիք-մետաղագործական միակ բաղան

ծարանն այդպիսով կազմադրված մեկ ամեն տարի արտասահմանից մոտ 40 միլիոն ռուբլու այդ մետաղները բերել տալուց:

Մինչև այժմ մենք ամեն տարի քիչ վոսկի փող չենք ծախսել նաև արտասահմանից ներկել ներմուծելու համար: Մինչև հիմա իՍՂ Միության մեջ չեն արտադրվում այդ չափազանց թանկագին գունավոր մետաղը: Սակայն մենք շուտով կկարգավորենք նաև ներկելի մեր իսկ սեփական արտադրության գործը: Ներկայումս արդեն Ուրալում հայտաբերված են ներկելի հանքեր և նրանց կենտրոնում—Ուֆալիյում—կառուցվում են ներկելի գործարան՝ տարեկան 3 հազար տոննի կարողությամբ: Արդեն լայն ծավալ են ընդունել այդ գործարանի դարբնոցի, մեխանիկական ցեխի և այլնի կառուցման աշխատանքները: Ուֆալեյ հայարանից ել մինչև գործարանի կառուցման տեղն անց ե կացված յերկաթուղային գիծ: Այդ գործարանը պետք է գործարկվի այս տարվա հոկտեմբեր ամսին:

Ուրալ-Կուզնեցկի կոմբինատի կազմի մեջ են մտնում նաև Չելյապցովյան 16-րդ համագումարի հանած վորոշումը կենսագործվում է պատմականորեն շատ կարճ ժամկետներում: Մենք դեռևս վոչինչ չենք ասել նաև Ուրալմեդստրոյի, այդ՝ Յեկրոպայում ամենամեծ պղնձաձուլիչ գործարանի մասին, վոր ոժտված է տարեկան մոտ 40 հազար տոնն պղնձի արտադրողականությամբ: Այդ գիղանտի առաջին մասն ու դոյիչ Փարբիկն արդեն կառուցված են: Ուրալում ընդարձակվում են ներկայումս գործող մետաղագործական գործարանները: Որինակ՝ Բելոբեցկի գործարանը (Բաշկիրիայի ԱՄՍՂ) այժմ տալիս է 80 հազար տոնն արտադրանք, իսկ հետզհետե ընդարձակվելով ու կոմբինատի վերածվելով, 1933 թվին նա պիտի տա տարեկան 200 հազար տոնն բարձրորակ պողպատի շինվածքներ:

Ուրալ-Կուզնեցկի կոմբինատի կազմի մեջ են մտնում նաև Չելյապցինսկի առաջատրային և Բերեզնիկովի քեմիական կոմբինատները, վորոնց համար ծախսված են արդեն հարյուր միլիոնավոր դոլմարներ: Դրանցից առաջինը կալվարավի 1932 թվին, իսկ յերկրորդի առաջին մասը—Բերեզնիկովն արդեն պատրաստ է և մասնակի արտադրանք է տալիս: Ներկայումս, Ուֆալի-ի հիմնական ողակը հանդիսացող Ուրալում կառուցվում են ավելի քան վաթսու ձեռնարկություններ, վորոնցից մի մասն արդեն գործարկման մեջ է, իսկ մնացածներն ել պետք է պատրաստ լինեն 1932 թվին: Այս տարի Ուֆալի-ի կազմակերպման գործը պետք է ընթանա և՛ ավելի բարձր տեմպերով, այն է՝ պետք է ավարտել Մադնիստգորսկի գործարանի, Բերեզնիկովի յերկրորդ մասի, Կուզնեցկի, Տադիլի և մյուս գործարանների կառուցումը, ինչպես և պետք է սկսել նաև մի շարք նոր խոշոր գործարանների կառուցումը, վորոնցից ամեն մեկը պետք է լինի աշխարհում ամենամեծ ու տեխնիկապես ամենակատարելագործված ձեռնարկությունը:

Մետաղագործական գործարաններ կառուցվում են վոչ միայն Ուրալ-Կուզնեցկի կոմբինատում: Վիթիարի գործարաններ են կառուցվում և հենքն ել ընդլայնվում են նաև իՍՂ Միության հարավային մասում: 1931 թվին, որինակ՝ սկսվել և այս տարվա կեսերին ավարտվելու յեն Լիպեցկի ու Տոբլայի գործարանները՝ յուրաքանչյուրը տարեկան 350 հազար տոնն չուգունի կարողությամբ: Հարավային մետաղագործության հին փոքրիկ հրահալոցները (դոմնաները) արդեն ասլրում են ի-

րենց վերջին որերը: Մակեյելի, Կադելյելի և մյուս գործարաններում նրանց փոխարինելու յեն դալիս արդեն հարյուր հազարավոր տոնն չուգուն արտադրող հրահալոց-գիղանտները:

Յերկրի ինդուստրացման համար, ըստ ծրագրված պլանի, մենք պետք է ստանանք 1932 թվին 9—10 միլիոն տոնն չուգուն: Ահա այս է պատճառը, վոր մենք կառուցում ենք այդքան մետաղագործական գործարաններ: Սակայն չուգունի ձուլման համար մեկ հարկավոր է ամենից առաջ կոքս: Մեր նոր կոքսահան կառուցվածքները, վորոնցից յուրաքանչյուրն ունի հարյուր հազարանոց տոննի կարողություն և տասնյակ միլիոնավոր ռուբլիների արժեք, ներկայումս արդեն աշխատում են Գորլովկում, Ձերժինսկու անվան գործարանում, Ալեկսիևում ու Ռուստենսկու մոլում: Կոքսահան մեքենաներ են կառուցված արդեն նաև Կուզնեցկի-ապրոյում ու Մադնիստստրոյում: 1932 թվին կգործարկվեն նույնպես և Յենակեյելի, Կրամատորի, Գուբախի, Կամերովի ու մյուս գործարանները:

Սակայն կոքսը ևս, իր հերթին, ամուլս է պահանջում: Այս պատճառով ել տասնյակներով են այժմ պատրաստվում մեքենայացված նոր գորեղ հանքահորեր: Մոտ յերեք տասնյակ հանքահորեր արդեն չահագործման մեջ են դրված Դոնբասում, վորոնց թվում նաև Ռուստենսկովի շրջանի № 17 բխը՝ որական 2 հազար տոնն հանուլթով: Տասնյակ նոր հանքահորեր են արդեն հիմնված ու կառուցված նույնպես Կուզնեցկի ալալանում և Կարադանդում:

ՀԱՐՑ: Ի՞նչ է ներկայացնում իրենից Կուզնեցկստրոյը:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ: Ուրալ-Կուզնեցկի կոմբինատի ստեղծման համար՝ վորպես հիմք են հանդիսանում քարածուխն ու ուրալյան հանքերը: Արեմոյան Սիրիբում, Այտայան լեռների հենց նախագոսն մոտ է ընկած Կուզնեցկի ածխային ավազանը: Ածխի պաշարներն այստեղ կազմում են ընչ պակաս քան 400 միլիարդ տոնն: Դա վեց անգամ շատ է այն պաշարից, վոր ունի իՍՂ Միության հին, հիմնական հնոցարանը—Դոնբասը: Բացի այդ, Կուզնեցկի ածուխը վորակով բարձր է Դոնբասինից, իսկ գնով ել ավելի եժան: Կուզնեցկի ավազանում ամենահարուստ հանքաւալըը Պրոկոֆյելինն է: Վերջինս կարողությունը (հաստությունը) հասնում է 8—16 մետրի: Պրոկոֆյելի ածխաշերտերի մեծ մասը կոքսացող է: Այս հանքավայրում այնպիսի շերտ կա, վոր կոչվում է «գորեղ»։ Դրա ածուխը հանդիսանում է վորպես հրահալոցային, վորովհետե նրան ածում են հրահալոցների մեջ այնպես, ինչպես կա՝ առանց կոքս դարձնելու: Դրանք են ահա Կուզնեցկի քարածխային ավազանի պաշարներն ու հատկությունները: Իսկ Ուրալն ել ունի յերկաթահանքի ահալին պաշարներ, վոր ըստ վոչ լրիվ տվյալների, հաշվում են մոտ մեկ միլիարդ տոնն:

Ուրալ-Կուզնեցկի կոմբինատը տասնյակ ձեռնարկություններ է կառուցում, վորոնք արդեն շարքեր են կազմել պատրաստի կորպուսներով կամ րադմաթիվ կառուցվածքներով: Բայց կառուցվող այդ գործարանների մեջ կենտրոնական տեղն են գրավում Մադնիստգորսկի և Կուզնեցկի յերկու մետաղագործական գիղանտները: Մադնիստգորսկի գործարանն անհնալով իր հանածոները, պետք է աշխատի Կուզնեցկի ածխով, իսկ

Կուղնեցիի գործարանն էլ, կառուցված լինելով ածխային ալմազների կենտրոնում, պետք է ստանա Մագնիտագորսկի հանածոները:

Ի՞նչ դեր է խաղում Կուղնեցիի գործարանն Ուրալ-Կուղնեցիի կոմբինատի մեջ և ամբողջ յերկրի ինդուստրացման գործում:

Կուսակցութիւնը մեր յերկրի բանվոր դասակարգի ու համայն աշխատավորութեան առջև խնդիր է դրել 1932 թվին տալ 9—10 միլիոն տոննա չուգուն:

Այդ 9—10 միլիոն տոննա չուգունից Կուղնեցիի գործարանին բաժին է ընկնում 1,2 միլիոն տոննա:

Կուղնեցիի գործարանի նման զիզանտներ չեն յեղել մինչև հիմա վոչ միայն ՍՍՀ Միութեան մեջ, այլև աշխարհները չեն յեղել ու չկան յեվրոպական և՛ վոչ մի կապիտալիստական յերկրում: Չորս հրահանուցներից յերկուսն արդեն կառուցված են և այդ յերկու հատը միայն տարեկան պիտի տան 1500 տոննա չուգուն: Իսկ վորպիսդի այդ քանակութիւնը կարելի լինի տեղափոխել գործարանից՝ հարկավոր է ամեն որ ունենալ 100 վագոն:

Հրահանուցի ցեխի ամբողջ աշխատանքը մաքսիմալ չափով մեխանիզացիայի յե յենթարկված: Գլորիչների, բեննիչների, չուգունաձուլիչների և մշուսների ծանր աշխատանքը փոխարինում են այժմ մեխանիզմները: Հրահանուցի լիարեոնման համար կա հատուկ ավտոմատ, վորը կառավարում է միայն մեկ բանվոր:

Մարտենի ցեխի կարողութեան մասին կարելի յե դադարեալ կազմել հետեյալ թվերից—ցեխը բաղկացած է 15 վառարանից: աշխարհում նման վառարաններ չունի և վոչ մի մետաղագործական գործարան: այդ պիտի մեծ վառարանի յուրաքանչյուր ձուլվածքը կազմում է 150 տոննա: Տարեկան այդ ցեխից մենք պիտի ստանանք 1.450 հազար տոննա պողպատ, վորի տեղափոխման համար կհարկավորվեն 90 հազար վագոն: Ամեն որ 5 մարչրուտային դնացքներ պետք է տեղափոխեն այդ մետաղը Կուղնեցիի զիզանտի հարթակից:

Մարտենի ցեխը նույնպես ամբողջովին մեքենայացված է: Շնորհիվ այդ հանգամանքի յե Կուղնեցիի զիզանտում մեկ մարտենավարի արտադրողականութիւնը 3—4 անգամ բարձր պիտի լինի, քան հարավային գործարաններում: Գիզանտի առաջին մասի մարտենի ցեխի շենքն էլ 8 վառարաններով արդեն սարքավորված է:

Գլոցածոների (պրակտանիյ) վիթխարի ցեխն էլ, վոր կահավորված է տեխնիկական տեսակետից զորեղ ու լավագույն դադեյահներով, տարեկան կտա 1130 հազար տոննա պատրաստի շինվածքներ, վորոնց թվում 8 հազար կիլոմետր ուղիներ: Այդ ուղիները կրավականանան, որի նախ, յեթե մենք ամեն տարի յերկաթուղու դիմ անցկացնենք նույնքան հեռավորութեան վրա, ինչքան հեռավորութիւն ունի Մոսկվան Իրկուտսկից:

Կորսի վառարանների չորս մարտկոցներն էլ կազմում են կորսի ցեխը՝ ամեն մի մարտկոցը բաղկացած է 51 վառարանից:

Մագնիտոստրոյից հետո Կուղնեցիի գործարանի կառուցումն ամեն նախադր ու բարդ շինարարութիւնն է, վորը յերբեկցե կարող եր տեսնել համաշխարհային պողպատի արդյունաբերութիւնը:

Ահա վասիկ մի քանի թվեր ու համեմատութիւններ ևս, վորոնք կարող են դադարեալ տալ այդ նույն զիզանտի հսկայական մեծութեան մասին:

Ինչ: Նրա առաջին մասի կառուցման համար մեկուկես տարի աշխատեց շուրջ հանված է 31½ միլիոն խ. մետր հող. բետոնի և յերկաթբետոնի աշխատանքներ են կատարված 250 հազար խորանարդ մետր, սարված են 18½ հազար տոննա մետաղյա կառուցվածքներ. հրատոկուն նյութեր գործադրված են 65 հազար տոննա, խամբարեր—67 հազար տոննա. սարված է սարքավորում 35 հազար ուղիղ: Ամբողջ գործարանի աշխատանքն անընդհատ տանելու համար հարկ է յեղել կաղմակերպելու մեծ քանակութեամբ ոժանդակ ու մշտապես սպասարկող ցեխեր, վորոնցից ամեն մեկն առանձին վերցրած մի խոշոր ձեռնարկութիւն է ներկայացնում: Հրատոկուն ցեխը Ս. Միութեան ամենամեծ ցեխերից մեկն է, վոր կահավորված է տեխնիկայի վերջին խոսքով և ոժտված է 60 հազար տոննա տարեկան արտադրողականութեամբ: Այդ ցեխն արդեն աշխատում ու արտադրանք է արտաբերում: 42 հազար տոննա ձուլի կարողութեամբ ձուլի ցեխը ևս ամբողջովին պատրաստ է և մասամբ արդեն աշխատում է: Յեխը մեխանիզմ է չուգունի, պողպատի ու պղնձի ձուլի: Իսկ կաթսակամբը—Ջային, մեխանիկական, մոդելային ու դարբնային ցեխերը, ինչպես և փայտամշակիչ կոմբինատն արդեն մի տարի յե վոր աշխատում են:

Կուղնեցիի գործարանի ելեկտրատնտեսութիւնը պետք է վոչ միայն վերցնէր ցեխերին ապահովի եներգիայով, այլև մեծապես բոլոր ածխային ու յերկաթահանքային շրջանները, կառուցվող քաղաքը, ինչպես և սպասարկու բոլոր շենքերը ևս պետք է իրենց եներգիան ստանան Կուղնեցիի գործարանից: Այդ նպատակով ել ահա շենվում է 108 հազար կիլոմետրի կարողութեամբ ելեկտրոկայանը: Կայանն արդեն տալիս է 60 հազար կիլովատ եներգիա:

Կուղնեցիի զիզանտին անհրաժեշտ է որակաւ 10 միլիոն դուլլ ջուր. գործարանի ու բանվորական բնակավայրերի ջրմուղի ցանցի յերկարութիւնն էլ 77 կիլոմետր է:

Գործարանական յերկաթուղային ցանցն էլ ունի ընդհանուր առմամբ մոտ 200 կիլոմետր յերկարութիւն:

Սակայն Կուղնեցիի զիզանտի շինարարութիւնը չի սահմանափակվում միայն իր հարթակի վրա կատարվող աշխատանքներով: Բացի գործարանից, նրան հարկավոր է նաև պատրաստել յերկաթահանքային տնտեսութիւնը: Յեւ ահա անմատչելի անտառներում ու դժվարանցանքի լեռնավայրերում—Տելբեի շրջանում ամենածանր պայմանների գնով արդեն պատրաստվել են յերկու յերկաթահանքահան ձեռնարկութիւններ: Նրանք ելեկտրիֆիկացիայի յեն յենթարկված, ապահովված կախովի ճանապարհով, մեքենայացված ու աշխատանքի պատրաստ, իսկ քացի այդ էլ, հարյուր կիլոմետրանոց յերկաթուղադժով միացած Կուղնեցիի հետ:

150 հազար մարդ են բնակվում Կուղնեցիկոմբինատում: Դրանք բանվորներն են, ինժեներները, վարչա-տեխնիկական աշխատավորներն ու նրանց ընտանիքները:

Կադրերի պատրաստման համար ել կաղմակերպված են մետաղագործական տեխնիկումներ, Փարիկա-գործարանային դպրոցներ ու քարճազույն ուսումնական հաստատութիւններ:

Կուղնեցիի գործարանը Սիբիրում կառուցվող սոցիալիստական արդյունաբերութիւն հիմնական բազան է: Յեւ արդեն հենց հիմա ահա յեն ձեռնարկութիւններ են կառուցվում այն հաշվարկով, վոր իրենց մե-

տաղը պիտի ստանան Կուղնեցիկից: Ներկայումս Սիրիքը ծածկվում է մեքենաշինական, գունավոր մետաղագործական, քիմիական գործարաններ, ինչպես և զորեղ երկտրոկայանների ցանցով, վորոնց բաղան հիմնականում պետք է լինի Կուղնեցիկի մետաղը: Նախագծված հարյուրավոր նոր հանքահորերն ու հանքասրահները, վոսկեարդյունաբերությունը և յերկաթուղային գծերը—բոլորն էլ սպասում են իրենց մետաղն ստանալու Կուղնեցիկի մետաղագործական գեղանտից: Կուղնեցիկի մետաղն ընդլայնում է նաև կոլեկտիվացվող գյուղատնտեսության տեխնիկական բազան:

Կուղնեցիկի գործարանի առաջին մասը կառուցված է: Այնտեղ ներքև տարվել են անընդհատ՝ անդամ ձմեռը, սիրիական 50 տասնամյա սառնամանիքների պայմաններում: Կառուցողները ցուցաբերել են հեղափոխական չտեսնված խանդավառություն: Հարյուրավոր քրիզադներ աշխատավորական հերոսության որինակներով քաշում էին իրենց հեռուից հաղարավոր կառուցողների և ցույց էին տալիս աշխատանքի իսկական խալչելիկյան տեմպեր:

Կուղնեցիկի գործարանի առաջին մասի կառուցումը—դա կուսակցության գլխավոր գծի հաղթանակն է: Վորպեսզի կատարվի Արևելքում նոր մետաղագործական բաղա ստեղծելու վերաբերյալ կուսակցության դիրեկտիվը՝ Կուղնեցիկի գործարանի վրա պարտականություն է ընկնում 1932 թվի ընթացքում ամբողջական ավարտել այդ գեղանտի կառուցումը և իրագործել ծրագիրը՝ կատարելով մետաղածուլումն արդեն պատրաստի հրահանգներով:

ՀԱՐՑ: Ի՞նչպես է ընթանում ավտո-տրակտորային արդյունաբերության շինարարությունը:

ՊԱՏԱՆԱԽ: Մինչև հեղափոխությունը մեղմում բոլորովին չեն յեղել տրակտորներ արտադրող գործարաններ: Լայնածավալ ցարական Ռուսաստանի դաշտերում աշխատելիս են յեղել միմյան 300 տրակտոր: Նրանք բերված են յեղել արտասահմանից և, հասկանալի յե, աշխատելիս են յեղել միայն կալվածատերերի դաշտերում: Ավտոշինության ասպարիզում ևս մեղ վոչինչ չի թողել ռուսական կադիտալիզմը:

Իսկ 1931 թվին խորհրդային դաշտերն արդեն ակոսվում էին ավելի քան 100 հազար տրակտորներով, վորոնց մեջ քիչ չէին մեքենայի խորհրդային գործարանների արտադրածները: Նույնպիսի տեմպերով է աճում նաև ավտոմոբիլային արդյունաբերությունը: Բառի բուն նշանակությամբ մի դատարկ տեղում սկսելով խորհրդային ավտոմոբիլների արտադրության գործը և չորս տարի սրանից առաջ հաղիվ արտադրելով ընդամենը 250 հատ մեքենա, հետո—1931 թվին արդեն մենք ունեյինք տասնյակ հաղարավոր մեքենաների պարկ, իսկ 1932 թվին էլ պետք է արտադրենք 73 հազար ավտոմոբիլ:

Վեր գործարանները պետք է արտադրեն այդ հարյուր հազարավոր ավտոմոբիլներն ու տրակտորները: Յե՞րբ են արդյոք նրանք կառուցվել և ի՞նչ են նրանք իրենցից ներկայացնում:

Առաջին անգամ տրակտորներ սկսել է պատրաստել «Կրասնիյ Պուտիլովից»-ի Լենինգրադի գործարանը: Այդ այն գործարանն է, վոր իր 130-ամյա գոյություն ընթացքում հեղափոխական փորձի մի դարբնոց է յեղել բանվորական շատուշատ սերունդների համար:

Յեվ ահա հենց նույն գործարանը յեղավ առաջինը, վոր փորձեց տրակտորներ շինելու: Առաջին տարին նա արտադրեց 74 տրակտոր, վորն, արդարև, համարվում էր խոշոր հաղթանակ: 3 տարուց հետո արդեն «Կրասնիյ Պուտիլովիցը» արտադրեց 623 տրակտոր, իսկ այնուհետև էլ՝ հեղամյակի առաջին տարում—3050 հատ, յերկրորդ տարում—8035 և յերրորդ տարում (1931 թվին)—22 հազար: 1931 թվին ոյեմբերի 13-ին «Կրասնիյ Պուտիլովիցում» կոնվեյերից արդեն հանել են 34-հազարերորդ տրակտորը: Այդ նույն օրն էլ նրա բանվորները տոնել են տրակտորաշինության վերաբերյալ իրենց հեղամյա պլանի ժամանակից առաջ կատարելը:

Տրակտորների պատրաստման համար ներկայումս «Կրասնիյ Պուտիլովիցում» կառուցված են ընդարձակ ցեխեր ու արհեստանոցներ՝ կահավորված ամերիկյան դադգյահներով: Դեռևս 6 տարի առաջ էլ այնտեղ մի հատուկ կայան է կառուցված՝ տրակտորների փորձարկման ու մանածաման համար: Վերջերս շինել են նաև մի յերկրորդ չուգունաձուլության մոտ 5 միլիոն ռուբլու արժույթով: Ամբողջովին վերակահավորված է նույնպես դարբնոցը և ամբողջ արտադրությունն էլ մեխանիզացիայի յենթարկված: 1931 թվից սկսած գործարանի ծրագրի կեսը կազմում է տրակտորաշինությունը: Նրա կոնվեյերից որակյալ դուրս է դալիս վոչ պակաս քան 80 տրակտոր: Այժմ արդեն «Կրասնիյ Պուտիլովիցը» բանվորներն որակյալ արտադրում են ավելի շատ տրակտորներ, քան վերջիններիս արտադրության առաջին տարում ամբողջությամբ վերցրած: Այդ տեմպերը գործարանն էլ ավելի պիտի ավելացնի, վորովհետև 1932 թվին նա յերկրին պիտի տա 25 հազար տրակտոր:

Սակայն «Կրասնիյ Պուտիլովիցը» բանվորները չեն պայքարում միայն քանակի համար: Նրանք աշխատում են նաև էլ ավելի կատարելագործել արտադրվող տրակտորը: Այս բնագավառում ևս գործարանն ունի արդեն իր խոշոր նվաճումները: Վերջին նոր մարկայի տրակտորները փորձարկման ժամանակ տվել են լավ արդյունքներ:

Յերկրորդ տրակտորային գործարանն է համարվում Ստալինգրադի Կարժրագրոշը:

Այդ՝ աշխարհում խոշորագույն համարվող տրակտորային գործարանը կառուցվել է մի չտեսնված կարճ ժամանակում—8 ամսում: Նրա ցեխերի յերկարաչար կորպուսները սարքավորված են արտասահմանյան վառահեղ դադգյահներով. գործարանը կառուցված է այն հաշվարկով, վոր տարեկան պիտի տա 50 հազար տրակտոր: Ամեն օր նրա կոնվեյերից պետք է դուրս գա 144 տրակտոր:

Համարյա մի ամբողջ տարի չեր կարգավորվում աշխատանքն այդ գործարանում: 1931 թվին ոգոստոսից սկսած միայն Ստալինգրադի գործարանը կատարելով ընկ. Ստալինի վեց ցուցմունքները, լիկվիդացիայի յենթարկելով դեմագրիկությունն ու «ձախ» հավասարեցումը, ինչպես և բանվորներին ամբացնելով իրենց դադգյահներին, կարողացավ հասնել վճռական հաջողությունների:

1931 թվի հոկտեմբեր-նոյեմբեր ամիսներին գործարանը արտադրում էր որակյալ 100 տրակտոր, իսկ դեկտեմբերի վերջում—120-ական հատ: Պայքարն այդ ուղղությամբ դեռ չի վերջացած: Ստալինգրադի կոնվեյ-

յերից որական պետք է դուրս գան 144 տրակտոր: Այդ թիվն արդեն մտել է նրա 1932 թվի ծրագրի մեջ:

Մենք կառուցել ենք արդեն նաև տրակտորային յերրորդ գործարանը: 1931 թվի Հոկտեմբերի մեկին խորհրդային Միության բանվոր դասակարգն ու միլիտանտը կոլտնտեսականները տոնեցին խորհրդի տրակտորային գործարանի գործարկումը: Սարկովի գործարանը կարծես Ստալինգրադի յերկվորյակն է. տարեկան նա ևս պետք է տա 50 հազար «Խետերնացիոնալ» տրակտորներ:

Ավելի քան 100 միլիոն ուրբի յե ներդրել մեր յերկիրը խորհրդային գեղանտի շինարարության գործում: Նրա մեծության մասին կարելի յե գաղափար կազմել հենց միայն նրանից, վոր միևնույն տանիքի տակ կառուցված մեխանիզմահավաք ու գործիքաշինական ցեխերը գրավում են կես կիլոմետր յերկարությամբ ու 111 մետր լայնությամբ մի տեղ:

Շնորհիվ բանվորների և ինժեներ-տեխնիկական կադրերի խանդավառության ու յեռանդի՝ Սարկովի գործարանը կառուցվել ու սարկել է կուսակցության ու կառավարության նշանակած ժամկետին, այն է՝ 15 ամսվա ընթացքում: Ստալինգրադի գործարանի աշխատանքի առաջին ամիսներում տեղի ունեցած սխալները շատ բան սովորեցրին խորհրդի գործարանին: Միանգամից կարգ սահմանելով արտադրության մեջ և զգուշությամբ մոտենալով նոր գործին՝ Սարկովի գործարանը համոզված կերպով ուժեղացնում է իր տեմպերը: 1931 թվի վերջում գործարանի մեծ կոնվեյերից որական դուրս ելին գալիս մոտավորապես 30 տրակտոր ու ավելի քան 20 մոտոր, իսկ 1932 թվի Հունվարի սկզբներում արդեն՝ 40-ական տրակտոր և 30-ական մոտոր որական: 1932 թվին Սարկովի տրակտորի գործարանը պետք է աշխատի իր լիակատար դոժով:

Գյուղացիական մանր ու մանրագույն անհատական տնտեսութունները չեյին կարողանում ոգտվել բարդ մեքենաներից: Իսկ գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման, ինչպես և խորհրդային տնտեսության ու կոլտնտեսությունների ամժաման հետ միասին այժմ արդեն տրակտորը—այդ «պողպատե ձին» իր արժանի տեղն է գրավում: Ներկայումս վերոհիշյալ յերեք գործարաններն որական արտադրում են 200 տրակտոր, բայց դարձյալ վերջիններս բավականութուն չեն տալիս: 1932 թվին յեթե այդ գործարաններն որական 300 տրակտոր անգամ արտադրեն՝ դարձյալ նրանց չեն բավարարի մեր կարիքը: Այդ է պատճառը, վոր մենք՝ չսահմանափակվելով այդ կառուցված ու արդեն աշխատող գործարաններով, կառուցում ենք ևս մի ուրիշ Սիբիրում—Չելյարինսկում:

Աշխարհի ամենախոշոր ամերիկյան «Կատեր Պիլեր» ծանր տրակտորների գործարանը տարեկան դուրս է բերում 25 հազար թրթուրավոր տրակտորներ: Մեր Չելյարինսկի գործարանը նրանից բավականաչափ մեծ է: Ըստ ծրագրի նա պետք է տա տարեկան 40 հազար վաթսուս ու ժանոց տրակտորներ: Խորհրդային յերկրի խորհրդային տնտեսության ու կոլտնտեսությունների դաշտերն այդպիսով ամեն տարի պիտի ստանան ևս 2400 հազար ձիու ուժ՝ փակված պողպատե մեխանիզմների մեջ:

Չելյարինսկի տրակտորի գործարանը նստելու յե 200 միլիոն ուրբի: Փորձական գործարանն արտադրել է արդեն իր վաթսուս ուժանոց

առաջին տրակտորները: Կառուցման աշխատանքների զգալի մասն արդեն կատարված է, իսկ բավականին մեքենակառուցվածքներ էլ տարված:

Կուսակցությունը ցույց է տվել, վոր «Չելյարինսկի տրակտորի գործարանի իրժամանակյա ավարտումն ու գործարկումը մեկն էր հանգիսանում իՍՍՀ Միության ժողովրդական տնտեսության առկա ծառացած կարևորագույն խնդիրներից»: Կուսակցության այդ ցուցմունքը պետք է կատարել: Չելյարինսկի տրակտորի գործարանը պետք է պատրաստ լինի 1932 թվի նոյեմբերի մեկին: Այդ կախված է թե՛ նրա կառուցման վրա այժմ աշխատող 15 հազար բանվոր-շինարարների և թե՛ նրան նյութեր ու կահավորություն մատակարարող գործարանների բանվորների յեռանդից:

Մենք ստեղծում ենք ավտոմոբիլային ամենախոշոր արդյունաբերությունը Յեկրոպայում:

Մոսկվայի նախկին ԱՄՈ գործարանի յե տեղում այժմ կանգնեց է խորհրդային նոր ԱՄՈ-ն, վորը կրում է ընկ. Ստալինի անունը: Մի քանի տարի առաջ ԱՄՈ-ն՝ համեմատած Յեկրոպայի ու Ամերիկայի ավտոգործարանների հետ մի կիսաանալիզգործական արհեստանոց էր թվում: Նա տարեկան արտադրում էր միայն մի քանի հարյուր բեռնակիր մեքենաներ: Սակայն տարեցտարի նա ընդարձակվում էր, հարստանում նորանոր կորպուսներով և զինվում նորագույն ու լավագույն սարքավորումով: Այժմ ԱՄՈ-ն բեռնակիր ավտոմեքենաների ամենախոշոր գործարանն է աշխարհում: Ամերիկայի բեռնակիր ավտոմեքենաների ամենամեծ գործարանը կարող է արտադրել տարեկան 18 հազար մեքենա: Մինչդեռ մեր ԱՄՈ-ն, միայն մեկ հերթ աշխատելով, դուրս է բերում տարեկան 25 հազար մեքենա, իսկ յերեք հերթ աշխատելու դեպքում—75 հազար: Այդ գործարանի ընդլայնման համար վերջին յերկու տարիներում ծախսվել է 66 միլիոն ուրբի:

ԱՄՈ-ի բանվորները պայքարում են բայլչեիկյան տեմպերի համար: Ամեն որ նրանք ավելի ու ավելի շատ են արտադրում բեռնակիր ավտոներ: 1932 թվին գործարանը պետք է աշխատի լիակատար ուժով:

Ճգնաժամի հետևանքով ավտոմոբիլների պատրաստումն Ամերիկայում ամեն սոխ պակասում է: 1929 թվի ապրիլին ամերիկյան գործարաններն արտադրել են 620 հազար ավտոմոբիլ, 1930 թվի ոգոստոսին—224 հազար, իսկ մի տարի հետո յեկ—70 հազար ամսական: Ամերիկայում կրճատվում է ավտոմոբիլային արտադրությունը, իսկ իՍՍՀ Միությունում որսվում ամում է նա: Մենք նորից վերաշինում ենք մեր ունեցած ավտոմոբիլային մանր գործարաններն ու արհեստանոցները և կառուցում նորերը:

ԱՄՈ-ն, ինչպես մասնաշեցինք, վիթխարի գործարան է, բայց 1931 թվի վերջում կառուցված մի ուրիշ ավտոմոբիլի գործարանի հետ համեմատած՝ նա փոքր է յերեում:

Նիժնի-Նովոգորոդից 12 կիլոմետր հեռավորության վրա, Ոկա գետի ափում 15 ամսվա ընթացքում կառուցվել է ավտոմոբիլի մի գեղանա՝ տարեկան 140 հազար մեքենայի արտադրողականությամբ: Այդ գործարանի կորպուսները փոխված են 15 քառակուսի մետրանոց մի հրապարակի վրա: Մեխանիզմահավաք ցեխի յերկարությունն է 536 մետր, իսկ լայնությունն էլ—108 մետր:

Դա ամենախոշոր մեխանիզմահավաք ցեխն է Ս. Միլոթյան մեջ։ Գործարանի կառուցման համար ծախսված է 150 միլիոն ռուբլի։

Միայն Ամերիկայում կան մեր Նիթեգորոդսկի գործարանից մեծ գործարաններ, սակայն վերջիններս վատ են սարքավորված։ Նիթեգորոդսկի գործարանի ցեխերը բացառապես սարքավորված են առաջնակարգ դադեյահաներով և ամբողջ արտադրությունն էլ մեխանիզացիայի յե յենթարկված։

Յերբ գործարանն սկսի աշխատել իր ամբողջ ուժով՝ այն ժամանակ նա կարիք կունենա 18 հազար բանվորների, ինժեներների ու ծառայողների։ Այդ արդյունաբերական բանակը պիտի ապրի սոցիալիստական քաղաքում, վորն արդեն կառուցվում է գործարանից վոչ հեռու։ Այս տարվա հունվարից սկսած Նիթեգորոդսկի գործարանն արդեն մեքենաներ է արտադրում։

Մեր ավտո-տրակտորային արդյունաբերությունը մինչև յերկրորդ հնդամյակի սկիզբը պետք է արտադրի մոտ 200 հազար ավտոմոբիլ ու տրակտոր։ Այդ տրակտորների ու ավտոմոբիլների համար պետք է ապահովել ուստին գոխերի, հատուկ ապակու և բազմաթիվ այլ մասնամասների արտադրությունը, վորոնք տրակտորի ու ավտոմոբիլի գործարաններում չեն պատրաստվում։ Արդեն տասնյակ գործարաններ հարմարեցվում են ավտո-տրակտորային արդյունաբերության պահանջներին և կառուցվում են նաև նորերը։ Սամարայում արագ տեմպերով կառուցվում է կարբյուրատորներ^{*)} գործարան, վորի բացթողնման ունակությունը տարեկան պիտի հասնի 535 հազար կարբյուրատորի։ 40 միլիոն ռուբլի արժեքող այդ գործարանի կառուցումն արդեն սկսվել է 1931 թվի հուլիսին և պետք է ավարտվի 1932 թվի մայիսի մեկին։ Կարգավորվում է նաև մի կողմից Կոստանտինովսկի ապակու գործարանում ավտոմոբիլային ապակու, իսկ մյուս կողմից էլ՝ Մոսկվայի ելեկտրագործարանում ելեկտրոշինվածքների արտադրությունը։

Յարոսլավլում էլ կառուցվում է ուստինի կոմբինատ, վոր պիտի լինի աշխարհում ամենախոշորներից մեկը՝ 160 միլիոն ռուբլու արժեքով։ Կոմբինատը պետք է տարեկան արտադրի զանազան մեծություններ 6 միլիոն գոխեր և 35 հազար տոնն էլ աղբեստե շինվածքներ՝ տրակտորների ու ավտոմոբիլների համար, նույնպես և բազմաթիվ այլ պարագաներ։

Մենք պետք է ապահովենք ավտո-տրակտորաշինությունը և մեքենաշինական գործարանները նաև զնդակավոր առանցքակալներով։ 1931 թվի վերջերին Մոսկվայում արդեն ավարտվել է աշխարհում ամենախոշորը համարվող առանցքակալների գործարաններից մեկը՝ 25 միլիոն ռուբլու արժեքով։ Գործարանը պետք է տա տարեկան 24 միլիոն առանցքակալ։

«Մեր յերկիրը դառնում է մետաղի, ավտոմոբիլիզացիայի և տրակտորիզացիայի յերկիր։ Յեվ յերբ մենք կնստեցնենք մեր խորհրդային Միության ավտոմոբիլի վրա, իսկ գյուղացուն էլ՝ տրակտորի վրա՝ այն ժամանակ թող վորձեն հասնել մեզ յերենց «ցիվիլիզացիայով» պարձեցող հարգելի կապիտալիստները։ Մենք դեռ կտեսնենք, թե այն ժամանակ վո՞ր յերկիրը կարելի կլինի «համարել» հետամնաց և վո՞րն առաջավոր»։

^{*)} Կարբյուրատորը մոտորի մանրամասներից մեկն է (խառնիչը)։

Կոսակցություն ու պրոլետարիատի առաջնորդ ընկ. Ստալինի այդ խոսքերը հաջողությամբ և կատարում մեր ավտո-տրակտորային արդյունաբերությունը։

ՀԱՐՑ։ Ել ի՞նչպիսի ձեռնարկություններ են կառուցված 1931 թվին և ի՞նչպիսիներն են կառուցվում։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ։ Վորպեսզի մեքենաները կարողանան գործել՝ ամեն մի գործարան, ֆաբրիկ կամ հանքահոր պետք է հոսանք ունենա։ Առանց ելեկտրոններիցիայի կառուցված ձեռնարկությունները դատապարտված են անգործության։ Այս պատճառով էլ, սե մետաղագործությունից հետո՝ արդյունաբերության ու ամբողջ ժողովրդական տնտեսության դարգացումը կախված է ելեկտրիֆիկացիայի դարգացման մակարդակից։

1926 թվին գերմանական ելեկտրոկայանների կարողությունը վեց անգամ ավելի յե յեղել մերինից։ Հինգ տարի անցնելուց հետո՝ 1931 թվին այդ տարբերությունն արդեն փոքրացել է յերկու անգամ։ Մենք հասնում ենք... 1931 թվի միայն սկզբի ութ ամիսներում չահագործման մեջ են գրվել 18 կայաններ՝ 180 միլիոն ռուբլու արժեքով։ Եւ 650 հազար կիլովատի կարողությամբ։ Իսկ ամբողջ տարվա ընթացքում էլ գործողության մեջ է գրված մոտ մեկ և կես միլիոն կիլովատ։ Ըստ կարողության այդ հավասար է յերեք Դնեպրոստրոյի։

Եներգոշինարարությունը գլխավորապես կենտրոնացված է ինդուստրիալ շրջաններում։ Կենտրոնական-արդյունաբերական շրջանը 1931 թ. վերջում ստացել է Կաշիրսկի, Նիթեգորոդսկի, Իվանովո-Վոդենսկի և Յարոսլավսկի կայանից 153 հազար կիլովատ նոր եներգիւ. Լենինգրադը—60 հազար կիլովատ, իսկ մեխանիզացիայի յենթարկվող Դոնբասն էլ—2ույսիսկի, Դոնսոդայի և այլ ելեկտրոկայաններից 250 հազար կիլովատ։

Արագացել են նաև ելեկտրոշինարարության տեմպերը։ Այնքան էլ շատ ժամանակ չի անցել այն ուրից, յերբ ելեկտրոկայանի կառուցման համար պահանջվում էր յերեք տարի։ Մինչդեռ 1931 թվին մի քանի ուրինակ՝ Ստալինգրադի և Չերժինսկու անվան գործարանին կից ելեկտրոկայանների կառուցումը խել է միայն մեկ տարի ժամանակ։

Ելեկտրոկայանների քանակն էլ է աճում։ Մոսկվայում ու Լենինգրադում, Նիթեգորոդսկի շրջանում ու Կովկասում, Հեռավոր Սիբիրում ու Միջին Ասիայում 1931 թվին խոշորագույն կառուցվածքների վրա իրենց լույսն են արձակել ելեկտրոկայանները։ Հաղարավոր կիլոմետրանոց հաղորդալարեր են ձգվել դեպի նոր գործարաններն ու ֆաբրիկաները, թափանցել նաև հանքահորերի խորքը և այդպիսով բանվոր դասակարգի համար սպասարկման մեջ դրել տասնյակ հաղարավոր դադեյահաներ ու մեխանիզմներ։ 1931 թվին հիմք է դրվել նաև տասնյակ նոր ելեկտրոկայանների, վորոնք պետք է ավարտվեն ընթացիկ 1932 թվում՝ տալով դարձյալ ելեկտրոններիցիայի նոր ել ավելի մեծ հեղեղներ։

1932 թվի մայիսիմեկը պատմական ուր կդառնա իՍՉ Միության ելեկտրիֆիկացիայի գործում։ Այդ ուր պետք է յոր հոսանքը տա Դնեպրոստրոյը—այդ 820 հազար ձիու ուժ ունեցող աշխարհի ամենավթխարի հիդրոէլեկտրոկայանը։ 1931 թվի վճուական հաղթանակների տարի յե յեղել նաև Դնեպրոստրոյի համար։ Չափազանց դժվարին պայմաններում կառուցվել է արդեն նրա մեծ ու հսկայական պատվարը,

Վորպիսին յերբեկցե չի կառուցված: Մոնտաթի յեն յենթարկվել նրա յերեք հիդրոտուրբինները, վորոնցից յուրաքանչյուրն իր գորեղությամբ հալասար է 1 ու կես Վոլխովստորոյի գորեղության: Ավարտված են նաև Դնեպրի վրայով ընկնող յերկու կամուրջները: Դնեպրի այդ հիդրոկայանը 200 միլիոն ուտրլի պիտի արժենա: Նրա կառուցումն այդպիսով մեղ հնարավորություն պիտի տա ողտադործելու Դնեպրյան նախկին անանցանելի սահանքները և ուղիղ հաղորդակցություն սահմանելու նույն այդ Դնեպրի միջով Սև ծովի հետ:

Ում պետք է տա Դնեպրի հիդրոկայանն իր եներգիան: Առաջին հերթին Դնեպրոկոմբինատին—ամբողջ աշխարհում ամենալիթարին ճանաչվող այդ լավորակ ու բարձրորակ պողպատի կոմբինատին: Այդ կոմբինատը, վոր գրավում է 18 քառակուսի կիլոմետր մի տարածություն, պետք է տարեկան տա 1 միլիոն 200 հազար տոնն չուլուն, 700 հազար տոնն պողպատ, 350 հազար տոնն բարձրորակ ու 50 հազար տոնն փետրումենտալ պողպատ և վերջապես 120 հազար տոնն ել ֆերրոսինթետիկ: Առանձնապես կառուցվող գործարաններն ել պետք է տան տարեկան միլիոնավոր տակառ ցեմենտ և 150 հազար տոնն հրատուրն շինվածքներ: Մետաղների այդ հսկայական քանակը պիտի պատրաստվի չորս վիթարի հրահալոցներում, 17 մարտեններում և 28 ելեկտրոլառարաններում:

Դնեպրոկոմբինատն արդեն կառուցվում է: 1932 թվի մայիսի մեկին ելեկտրոկայանների գործարկման հետ միաժամանակ կսկսեն աշխատել նաև նրա առաջին ագրեգատները:

Իսկ Դնեպրոյսիի ելեկտրոկայանից հետո յեկ մինչև ութ ամիսը կսկսի աշխատել Սվիրի հիդրոկայանը, վորը Լենինգրադի շրջանին տարեկան պետք է տա մոտ կես միլիոն կիլովատ ժամ եներգիա:

Մետաղագործության ու եներգոտնտեսության հետ միաժամանակ 1931 թվին մենք զարկ ենք տվել շինարարությանը նաև արդյունաբերության մնացած բոլոր ճյուղերում: 1931 թվին մենք սկսել ու շարունակել ենք կառուցել արդյունաբերության նոր ճյուղերի պատկանող ձեռնարկութուններ, վորպիսիները ցարական Ռուսաստանում չեն յեղել, և այն ել միանգամից այնպիսի չափերով, վորոնք գերադանցում են կապիտալիստական յերկրներին մինչև այժմ հայտնի չափերից: Մենք զարգացնում ենք մեր յերկրում ավտո-տրակտորային, զգալիաշինական ու գործիքաշինական արդյունաբերությունը, ինչպես և կոմբայնաշինությունը, նոր տեսակի ելեկտրոշինվածքները և այլն:

Սկսենք հենց մեքենաշինությունից: Բացի ներկայումս աշխատող գործարաններն ընդլայնելուց, մենք կառուցում ենք նաև նոր գիդանտներ: Վերև մենք ասացինք արդեն աշխարհի ամենախոյոր մեքենաշինական գործարաններից մեկի՝ Ուրալսկի գործարանի մասին: Սա կայն Գոմբաում՝ Հին Կրամատորի գործարանի կողքին բարձրանում է մեքենաշինական մի նոր գիդանտ ևս: Ամբողջ աշխարհում կա ընդամենը մեկ ու կես տասնյակ բլյումինգ (բլյումինգը—զառ շատ զորեղ ճաշիչ զաղզյահ է), իսկ Կրամատորի գործարանը տարեկան պիտի արտադրի յերեք բլյումինգ: Սակայն այդ դեռ բոլորը չեն: Գործարանը պետք է պատրաստի նաև տարեկան 30 կոմպլեկտ մարտենային վառարաններ, 6 կոմպլեկտ գորեղ հրահալոցների սարքավորում, մեծ քանակությամբ գլոցածո զաղզյահներ, գորեղ կռաններ, ողամուղներ և այլն:

Ուրալսկի հետ միասին Կրամատորի գործարանն այն աստիճան կապահովի մեր մետաղագործության զարգացումը, վոր մենք հնարավորություն կունենանք մի քանի տարվա ընթացքում առաջ անցնել ամենաառաջավոր յերկրների մետաղագործությունից:

Մինչև այժմ չեղած չափերով է զարգանում մեքենաշինությունը ԽՍՀ Միության մեջ նաև գյուղատնտեսության բնագավառում: Այդինքնին հագեցնալի յե: Չե՞ վոր ԽՍՀ Միությունը դարձել է գյուղատնտեսական ամենախոյոր յերկիրը, վորը և պահանջում է չափազանց շատ մեքենաներ: 1932 թվին գործարանները պետք է արտադրեն մոտ 900 միլիոն ուտրլա գյուղատնտեսական մեքենաներ, վորոնց քիչ մասը չեն, վոր պետք է տան 1931 թվի վերջում կառուցված 3 հսկայական նոր գործարանները:

Մեկուկես տարվա ընթացքում տեխնիկայի վերջին խոսքով Սարատովում կառուցված ու կահավորված է կոմբայնի գործարանը՝ 35 միլիոն ուտրլա արժողությամբ: Կոմբայնն այնպիսի մի մեքենա չեն, վորը միաժամանակ հնձում, կալում ու խուրձեր է կապում: Մեկ կոմբայնը փոխարինում է հարյուր մարդու (աշխատանքը): Սարատովի գործարանը յերբ կսկսի աշխատել իր ամբողջ կարողությամբ՝ տարեկան կարտադրի 20.000 այդպիսի մեքենաներ: 1932 թվին նա պետք է տա իր առաջին 6000 հատ կոմբայնը:

1930 թվից սկսած Ռոստովում ել աշխատում է մի հազարի գործարան, վոր արտադրում է խոտհարիչներ, դուխաններ, ցանիչներ և գյուղացիական սայլակներ:

1931 թվին ութ ամսվա ընթացքում այդ գործարանին կից կառուցվել է նաև մի հազարի կորպուս, վոր բռնում է 3 և կես հեկտար տարածություն: Այդ նոր կորպուսից ևս տարեկան պետք է դուրս գան 20 հազար կոմբայններ, իսկ 1932 թվին նրա կոնվեյերից պետք է հանվեն 5000 կոմբայններ: Կոմբայնի այդպիսի վիթարի գործարաններ յերբեք չույժ մի տեղ, անգամ Ամերիկայում, չեն կառուցվել: Ամերիկյան կոմբայնի գործարաններն այժմ մատնված են անգործության, վորովհետև բոլոր կապիտալիստական յերկրներում ներկայումս համատարած ճգնաժամն իր ճանկերի մեջ է առել արդյունաբերության և այս ճյուղը:

Գյուղատնտեսական մեքենաշինական յերբորդ գիտանքը, վորը նույնպես 1931 թվին է կառուցվել և արդեն մտել գործարկման մեջ — դա Տալենդի գործարանն է՝ 36 միլիոն ուտրլա արժողությամբ: Տալենդաշին իր գոյությամբ խորհուրդների յերկրի բամբակի անկախության տեխնիկական ամենաամուր բաղան է հանդիսանալու: Ամեն տարի բամբակի զաշտերի մշակման ու բամբակաղտիչ գործարանների համար նա պետք է տա 50 միլիոն ուտրլա մեքենաներ: Այդ գործարանն արդեն աշխատում է և 1932 թվին 18—20 միլիոն ուտրլա մեքենաներ կարտադրի:

1931 թվին գյուղում կոլեկտիվացման է յենթարկվել բոլոր գյուղացիական տնտեսությունների 62 տոկոսը և ընդգրկվել նրա մեջ բոլոր գյուղացիական ցանքատարածությունների 79 տոկոսը:

Այդ նվաճումը ձեռք է բերվել՝ մեր կուսակցության գլխավոր գիծը բաշխելիկորեն անցկացնելու համար դասակարգային թշնամու և աջ ու ձախ» ոպորտունիզմի դեմ մղված անողոր պայքարի միջոցով: Այն վիթարի հաջողությունները, վոր մենք ձեռք ենք բերել գյուղատնտեսությունը համայնացնելու գործում, լիակատար հնարավորություն են

ընձեռնում մեղ գործնականապես լուծելու թե բերքատուլության բարձրացման, թե յերաշտի ու վնասատուների դեմ պայքարելու և թե տեխնիկական թանգարժեք կուլտուրաների դարգացման վերաբերյալ հարցերը: Այստեղ ե ահա, վոր դյուղատնտեսական մեքենաչինության ու տրակտորային ծավալվող արդյունաբերության կողքին վճռական դեր պիտի խաղա քիմիան—դյուղատնտեսական պարարտանյութերի այդ հիմնական մատակարարը:

Կուսակցությունն ու կառավարությունը չափազանց մեծ ուշադրություն են նվիրում քիմիական գործարանների կառուցմանը: 1931 թվին ավարտվել և մասամբ սկսել են աշխատել քիմիական կոմբինատները, վորոնք կահավորված են տեխնիկայի վերջին խոսքով: Թվինք նրանցից գլխավորները:

Հյուսիսային Ուրալում Կամա դեալի ափերի մոտ վերջին յերկու տարիներում կառուցվել են Բերյոզնիկովի քիմկոմբինատի — այդ քիմիական արդյունաբերության գեղանոր տասնյակ կորպուսները: Այդ գործարանից հեռու չեն գտնվում այն ամենահարուստ հումուլթային ռեսուրսները, վորոնք հնարավորություն են տալիս արտադրելու բարձր վորակի պարարտանյութեր: Բերյոզնիկովի կոմբինատը, վորը հանդիսանում է յերկրի քիմիոլոգիայի գործում վորպես կարևորագույն ողակ, տարեկան պետք է առ 300 հազար տոնն արտադրանք, վորից մեծ մասը քիմիական պարարտանյութեր են լինելու: Կոմբինատի առաջին մասնարդեն պարարտատ է: Այդ կոմբինատի վիթխարի ծծմբաթթվային և մի քանի այլ գործարանները, ինչպես և ջերմուկեքտրոցներային արդեն գործարկված են: Կարճ ժամանակից հետո պարարտանյութերի առաջին բեռները Բերյոզնիկովից կչարժվեն դեպի Ուրալի, Սիբիրի ու Կաղակրստանի դաշտերը: Բերյոզնիկովից հետո կգործարկվեն նաև նրա հարևան Ակտյուբի ու Կամերովի քիմիական գործարանները, իսկ Սուրկամի հանքավայրերն (մոտում են Ուրալ-կուլնեցկի կոմբինատի կաղմի մեջ) արդեն սկսել են տալ իրենց արտադրանքը: Այս գործարանի վրա հարկավոր է ավելի մանրամասնորեն կանգ առնել:

Սոցիալիստական հողագործության համար մղվող պայքարում խորհրդային Միությունը ստեղծում է արդյունաբերության մի նոր ճյուղ ևս — կալիումայինը: Այդ պարարտանյութի — կալիումի չափազանց հարուստ հանքեր են գտնվել Մուրկամի չրջանի խուլ անտառներում՝ բնակված վայրերից ու յերկաթուղուց հեռու: Առաջին հանքահորը հիմնվել է Հոկտեմբերյան հեղափոխության տասնամյա տարեդարձի օրը, իսկ յերկրորդը — 1928 թվի մայիսին: Այդ հանքավայրերի չորս կողմում յերեք տարվա ընթացքում կառուցվել է արդյունաբերական մի նոր կետ՝ բանվորական փոքրիկ քաղաքով, ուսումնական հաստատություններով, խանութներով, ախումբներով և այլն:

Կալիումի համալսարհային շուկան գտնվում է գերմանա-Ֆրանսիական կալիումսինդրիկատի ձեռքում: Այդ պատճառով և վերջինս մեծ ուշադրությամբ է հետևում Սուրկամիում հիմնվող մեր հանքահորերին՝ վախենալով նրանց ունենալիք հաջողություններից: Այնպես վոր պատահական յերևույթ է, վոր այդ սինդրիկատի ղեկավարներն ամենազլխաժոր նախամարտիկներն են հանդիսանում բոլոր հակախորհրդային կամպանիաներում:

Շատ դժվարություններ են ստիպված յիղել հաղթահարելու այդ-

տեղի կառուցողները՝ մինչև վոր կարողացել են հասնել ռեալ հաջողությունների: Տարվել են աշտեղ լեռնային մեծ աշխատանքներ, դժվարին պայմաններում են անցկացվել ու կահավորվել հանքահորերը, նույնպես և կառուցվել է ջերմուկեքտրոցներային: Սակայն բանվորների բայլեփիկյան յետանդը կանգ չի առել վոր մի խոչընդոտի առաջ, վորի չնորհիվ և այսօր արդեն կալիում կա այնտեղ: Այդ բարձրորակ պարարտանյութերն արդեն տեղափոխվում են խորհրդային դաշտերը: 1932 թվին այդ հանքավայրերը պետք է տան միլիոնավոր տոնն պարարտանյութ, իսկ հետագայում—ե՛լ ավելի շատ:

1931 թվին ավարտվել է նաև Վոսկրեսենսկի քիմ կոմբինատը, վորի բոլոր գործարանները ևս կոչված են ողնելու դյուղատնտեսությանը: Այդ կոմբինատի՝ աշխարհում ամենադրեղը համարվող Փոսֆորիտազան իր 200 հազար տոնն արտադրանքով արդեն մասնակցել է մեր 1931 թվի ցանքին: Այդ կոմբինատի մեջ են մտնում նաև սուպերֆոսֆատի գործարանը՝ 200 հազար տոնն սուպերի և աշխարհի ամենամեծ պրեցիպիտատի գործարանը՝ 80 հազար տոնն արտադրանքով:

Բացի այդ, մեր սոցիալիստական հողագործության կարիքները հոգում են նույնպես և այլ կոմբինատներ: Այս տարի մեր դաշտերը պիտի ստանան Բորիկովսկի ելեքտրոքիմիական կոմբինատից՝ նրա առաջին տասնյակ հազարավոր տոնն աղբորակային պարարտանյութերը: Այդ կոմբինատի մեջ են մտնում նաև քիմիական գործարանների ու հանքահորերի խումբն ու 300 հազար կիլովատանոց հսկայական ելեքտրոկայանը:

Կապիտալիստական յերկրներից իրապես կախում չունենալու համար մենք պետք է հողանք, վոր մեր գործարաններին անհրաժեշտ կահավորությունն ավելի ու ավելի մեծ չափով արտադրեն մեր իսկ խորհրդային գործարանները: Յե՛վ մենք այդ բնագավառում ևս առաջ ենք շարժվում:

Ավարտված է արդեն մի քանի դաղդյահաշինական շատ խոշոր գործարանների մոնտաժը: Մոսկվայում կառուցված է ռեվոլյուցիոն դաղդյահաների ու ավտոմատների գործարանը: Նա պետք է սկզբում արտադրի 3400 դաղդյահ, իսկ հետագայում արդեն նրա արտադրողականությունը պետք է ավելացվի մինչև 4-5 հազարի: Նիժեգորոդսկի յերկրորդ գործարանը տարեկան պետք է պատրաստի մոտ 8 հազար Փրեդիչ դաղդյահներ, այսինքն ավելի քան ամերիկյան խոշորագույն գործարանը: Յուրաքանչյուր գործարանն արժենալու յե 30 միլիոն ռուբլի: Դրանք ԽՍՀ Միության առաջին դաղդյահաշինական գործարաններն են՝ կահավորված տեխնիկայի վերջին խոսքով: Նրանք արդեն գործարկման մեջ են և ղեկավարելով և՛ հաշվվում են այն ժամկետները, թե յերբ պետք է գործարանն սկսի պատրաստել իր առաջին դաղդյահները:

Մոսկվայի մոտ հիմնականում ավարտվել է «Ֆրեդեր» գործիքաշինական գործարանի կառուցումը: 914 համար (նոմեր) դանադան գործիքներ — Փրեդիչներ, պարդիչներ, չաղափներ, պտուտահատներ և այլն, ինչպես և առաջին անգամ ԽՍՀ Միության մեջ թափուտներ ու բրոշներ պետք է մատակարարի Մոսկվայի «Ֆրեդեր» այդ գործարանը, վոր արժե 25 միլիոն ռուբլի և աշխարհում ամենախոշոր և լավ կահավորված գործիքաշինական գործարանն է հանդիսանում:

Մեղնում չկա արդյունաբերության վոր մի ճյուղ, վորի համար

մենք կառուցած չլինենք աշխարհում ամենախոշորը համարվող ձեռնարկությունները, վորոնք պետք է թե դարդացնեն մեր սեփական տեխնիկան և թե ամբարպնդեն մեր անկախությունը կապիտալիստական յերկրներեց։

Մոսկվայում ավարտվում է այժմ հեծանիվների գործարանի կառուցումը։ Մինչև հիմա հայտնի էին BCA անգլիական հեծանիվները։ Անգլիական այդ ֆիրման տարեկան արտադրում է 350 հազար հեծանիվ։ Իսկ մեր Մոսկվայի գործարանը պետք է տա տարեկան 100 հազարով ավելի հեծանիվ՝ պատրաստելով մեկ հեծանիվը մեկ րոպեյում։ 1932 թվին գործարանը տալու է 50 հազար հեծանիվ և մի տարուց հետո արդեն նոր սկսի աշխատել իր ամբողջ կարողությամբ։ Ետևում աշխարհը կտեսնի մի նոր, այն է Մոսկվայի գործարանի մարկային հեծանիվներ, վորոնք BCA-ից վատ չեն լինի։

Մոսկվայում էլ (Դանդառներով կայում) կառուցվում է մի ելեքտրոկոմբինատ։ Այդ կոմբինատի վիթխարիությունը ցույց են տալիս հետևյալ թվերը — չենք բռնած տարածությունն է 140 հեկտար, իսկ արժեքը — 200 միլիոն։ 1932 թվին ելեքտրոկոմբինատը պետք է տա այնքան արտադրանք, վորը շատ քիչ պակաս պիտի լինի քան 1931 թվի ամբողջ ելեքտրոարդյունաբերությունը միասին վերցրած (մոտավորապես 920 միլիոն ռուբլու)։ Յերբ աշխատանքներն սկսեն ամբողջ թափով ծափվել՝ այդ կոմբինատում պիտի աշխատեն 70-000 բանվոր։

Այն արտադրանքը, վոր պիտի արտադրի այդ կոմբինատը, վոր միայն կաղապարի մեղ մի շարք ելեքտրոշինվածքներ ներմուծելուց, այլև հնարավորություն կտա մեղ մեր իսկ ելեքտրոշինվածքներն արտահանելու արտասահման։ Մեր խորհրդային Միությունը առանձին անկյունները կուլտուրական կենտրոնների հետ ավելի սերտորեն կապող ռադիոապարատները, ինչպես և հեռախոսները, գործիքները, շտամպերը և այլ հարմարանքներն են ահա այն ամենը, վոր պիտի արտադրի Մոսկվայի ելեկտրոկոմբինատը։ Կոմբինատը պետք է արտադրի նաև մեծ քանակությամբ սիգնալիզացիայի և կենտրոնական բլոկավորման պարապետներ, վորոնք այնքան անհրաժեշտ են ամբողջ փողովրդական տնտեսության հետ միասին համաքայլորեն վերակառուցվող մեր տրանսպորտի համար։

Մակայն, իհարկե, միմիայն սիգնալիզացիայով մեր տրանսպորտը չենք կարող վերակառուցել։ Դրա համար առաջին հերթին հարկավոր են ծանրատար վազոններ և դրեղ շոգեկառքեր։ Ուստի և այժմ արդեն կառուցվում են այն գործարանները, վորոնք պիտի տան թե մեկը և թե մյուսը։ Լուգանսկի հին շոգեկառքաշինական գործարանի տեղում այժմ նորն է բարձրանում։

Կառուցվում է արդեն մեխանիզմահավաք ցեխի շենքը՝ 40 հազար քառակուսի մետր տարածությամբ։ Կառուցվում է ձեվածուլիչ ցեխը՝ տարեկան 50 հազար տոնն ձուլվածքի կարողությամբ, նույնպես և հատարյա պատրաստ է դարձնալին ցեխը՝ 55 հազար տոնն կոմպակտ քայքայողման ունակությամբ։ Գործարանը պետք է գործարկվի 1932 թվի հոկտեմբերին։

Իսկ Տագիլում էլ սկսված է աշխարհում ամենամեծը համարվող վազոնաշինական գործարանի կառուցումը։ Յեկող տարում արդեն այդ գիգանտը պետք է տա 54 հազար ծանրատար չորս առանցքանի վազոններ, 43 հազար ծածկած վազոններ, 4500 ցիստերներ և զանազան քայքայ

մարիվ այլ վազոններ։ 1932 թվին պետք է շահագործման մեջ դրվեն ձուլիչ, մեխանիկա — նորոգիչ և մի քանի այլ ցեխեր։ Ահա այն ամենը, վոր կառուցվում է մեր յերկրում տրանսպորտի վերակառուցման համար։

1931 թվին ամեն ոք համարյա գործարկվում էին այս կամ այն գործարաններն ու ֆաբրիկները, այս կամ այն ցեխերն ու ագրեգատները։ 1931 թվին միայն առաջին 8 ամիսներում ավարտվել ու սկսել էին իրենց արտադրանքները տալ 225 սրիյեկտներ։ Ածխային արդյունաբերությունն ավելացել է 19 խոշոր ու մանր հորաններով։ Նավթարդյունաբերությունը գործարկել է 15 ձեռնարկություններ՝ 60 միլիոն արժողությամբ։ Գունավոր մետաղների արդյունաբերությունն այդ նույն 8 ամսվա ընթացքում գործարկել է 8 ձեռնարկություններ՝ 104 միլիոն ռուբլու արժողությամբ, իսկ դուրյանտնտեսական մեքենաշինությունն էլ — 11 գործարաններ՝ նույն արժողությամբ։ Ծանր մեքենաշինությունն էլ այդ 8 ամսվա ընթացքում շահագործման մեջ է դրել 13 գործարաններ, վորոնք 164 միլիոն ռուբլի արժեն։ Անտառարդյունաբերությունն էլ գործարկել է 24 գործարաններ և այլն և այլն։

1931 թվի ընթացքում ավարտված բոլոր ձեռնարկությունները, նոր ցեխերն ու ագրեգատներն անկարելի է միասին թվել։ Մակայն մի բան միայն կարելի է ասել, վոր թե վերև մատնանշված ու արդեն աշխատող բոլոր գործարաններն ու գիգանտները և թե Ողեսայի խորհրդային առաջին խզի գործարանն ու Ադրեշանի մետաքսագործարան-գիգանտը, ինչպես և Կիյեվի կարի ու Ալմա-Աթի կոշիկեղենի ֆաբրիկները, Կրասնոդարի մարդարինի գործարանը և տասնյակ հարյուրավոր մեքենաշինական տեքստիլ և այլ արդյունաբերական ուրիշ ձեռնարկությունները, վորոնք 1931 թվին աշխատանքի յեն անցել մեր լայնածավալ Միության բոլոր մասերում, մի գործի յին միայն ծառայում, այն է յերկրի ինդուստրացման գործին, բանվոր դասակարգի և միլիոնավոր կուլտուրականների ու համայն աշխատավորության նյութական ու կուլտուրական դրուժյան մակարդակի բարձրացման գործին և վերջապես, խՍՀ Միության մեջ սոցիալիզմի կառուցման գործին։

Նրանք բոլորն արդեն տալիս են իրենց արտադրանքները։ Մոսկվայի մոտ նոյեմբերին գործարկվել է ավտոգնական ապարատներ պատրաստող ամենախոշոր գործարանը, վորի շնորհիվ և, հենց առաջին օրվանից, մենք դադարեցրել ենք այդ ապարատների ներմուծումն արտասահմանից։ Հետամնաց ու խուլ Վիչերում՝ Ուստից 180 կիլոմետր հեռավորության վրա արդեն սկսել է աշխատել թղթա-ցելյուլոզի կոմբինատի առաջին մասը՝ 20 հազար տոնն թղթի արտադրողականությամբ, վորի գործարկումից յերկու օր հետո արդեն տեղական լրագրերը լույս է յին տեսնում իրենց իսկ սեփական թղթերի վրա։

Ընդարձակված ու նորից կահավորված Պոլտավայի մեքենաշինական գործարանն արտադրել է առաջին խորհրդային հարթատիպ մեքենան, իսկ դրանից մի օր առաջ էլ Մաքս Հելցի անվան Լենինգրադի գործարանը պատրաստել է ոտացիոն մեքենան։ Այդ նոր մեքենաները հանդիսանում են կուլտուրական հեղափոխության հետագա զարգացման ամենազորեղ լծակները։

Լուգանի շոգեկառքաշինական նոր գործարանը դեռ ևս կառուցվում է, սակայն նրա վարչությունն արդեն հայտնել է, վոր առաջին դրե-

դադույն չողեկառքը պատրաստ և աշխատելու (չողու տակ է)։ Պետք և սկսի աշխատել հարյուրավոր կիլոմետրանոց նավթավանդակ, վորը պետք և հողի տակով այրելանյութը մղի Արմավիրից մինչև Ուկրաինա։

Բաղվում արդեն սկսել և աշխատել Ֆեվրոպայում ամենախոշորը համարվող նավթաթորման գործարանը՝ 40 հազար տոննի արտադրողականությամբ։ Մոսկվայում և համարյա ավարտվել և «Ֆենտրոլիտ» գործարանը, վորը պետք և ձուլվածք մատակարարի Մոսկվայի դալգյահաշինական, ինստրումենտալ և մյուս գործարաններին։

Հարյուրավոր կառուցվածքներ են գործարկվել 1931 թվին, իսկ ըստ 1932 թվի պլանի յեւ կառուցվում են և՛ ավելի շատ։ Տասնյակ հսկայական հարթակների վրա հարյուր հազարավոր կառուցողներ ու սարկուններ ներկայումս պայքարում են թե՛ կառուցվածքների իրաժամանակյա ապարտման համար, թե՛ յերկրի ինդուստրացման համար և թե՛ ընթացիկ տասնամյակում կապիտալիստական յերկրներին հասնել ու անցնելու վերաբերյալ կուսակցության դերեկտիվի կատարման համար։

Պայքարը մղվում և այնպիսի պատասխանատու աշխատանքներում, ինչպիսիք են Տագիի գիգանտը, Մագնիտոտոյը և Կուզնեցկստոյը։ Միայն այդ յերեք գիգանտների հարթակների վրա 1932 թվի ամառը պիտի աշխատեն մոտ 150 հազար կառուցողներ։ Պայքար և մղվում նաև Դնեպրոստոյի, Դնեպրոկոմբինատի, Ուարկովի տուբերինի, Յարաթովի ռետինի և տասնյակ այլ գիգանտների, ինչպես և հարյուրավոր միջակ ու մանր ուրիշ գործարանների ավարտման համար, ձեռնարկություններ, վորոնք մեծագույն նշանակություն ունեն մեր յերկրի ինդուստրացման համար։

Ուրհրդային յերկրի պրոլետարիատը՝ կոմունիստական կուսակցության, նրա ԿԿ-ի ղեկավարությամբ և կուսակցության առաջնորդ ընկ. Ստալինի գլխավորությամբ հաղթանակով դուրս կգա և՛ այդ պայքարից։

Մեր կուսակցությունը լենինյան գլխավոր գծի համար մղվող պայքարի միջոցով հսկայական հաջողություններ և ձեռք բերել թե՛ նոր գործարան — գիգանտների կառուցման, թե՛ արդյունաբերության նոր ձյուղերի ստեղծման և թե՛ յերկրի ինդուստրացման ու դյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման գործում։

Մեր կուսակցության գլխավոր գծի համար՝ ընդդեմ դասակարգային թշնամիների, ընդդեմ աջ ու «ձախ» ոպորտունիստների, ընդդեմ տրոցկիստական կոնտրաբանդիստների և ընդդեմ նեխված լիբերալիզմի ու հաշտվողականության մղվող հետագա վճռական պայքարի ընթացքում մենք հաղթանակով կավարտենք հնգամյակը չորս տարում և կկատարենք ու կգերակատարենք 1932 թվի ծրագիրը։

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0209528

31.950